

Controlelijst brandveiligheid

Handleiding

Uitgangen en vluchtwegen

Brandblusmiddelen

Noodverlichting en vluchtbewegwijzering

Brandbeveiligingsinstructies

Gebruiksvergunningen

De directie van een school is verantwoordelijk voor de brandveiligheid en dient derhalve te voldoen aan de voorschriften die zijn opgenomen in het Bouwbesluit en de (Model)-bouwverordening. In het genoemde besluit en de verordening zijn voor onder andere scholen algemene brandveiligheidsvoorschriften gesteld.

De officiële teksten met toelichting van deze controlelijsten zijn te vinden in het Bouwbesluit en de (Model)-bouwverordening. Op grond van bepaalde voorschriften kunnen door de gemeente (brandweer) aanvullende eisen worden gesteld. Het stellen van aanvullende eisen maakt het mogelijk om te komen tot een concrete, op de situatie toegesneden, brandveilige oplossing. De wet- en regelgeving zijn echter weinig toegankelijk.

Daarom is voor de controlelijst gekozen. De directie van een school kan zo snel nagaan of en in hoeverre de voorschriften worden nageleefd. Tevens kunnen met de controlelijst de consequenties die bepaalde voorschriften met zich meebrengen vooraf worden nagegaan. De controlelijst is samengesteld door het Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding.

De controlelijsten voldoen aan de volgende kenmerken:

- Per vraag komt slechts één onderwerp aan de orde.
- De vraagstelling is zo eenvoudig mogelijk.
- De vraagstelling is eenduidig. Vragen kunnen alleen met "Ja" of "Nee" worden beantwoord.
- Een hokje dat niet afgevinkt wordt, betekent "niet van toepassing".
- Als "Nee" wordt aangevinkt, moet direct actie worden ondernomen.

Deze controlelijst voor de brandveiligheid in scholen is niet uitputtend! Het is een lijst waarmee de belangrijkste onderdelen en aandachtspunten gecontroleerd kunnen worden. Voor een uitgebreide controle wordt verwezen naar de plaatselijke brandweer en het boek: "Brandactieplan voor schoolgebouwen" uitgegeven door Koninklijke Vermande BV uitgevers in Lelystad.

1. Uitgangen en vluchtwegen

Eén van de belangrijkste brandveiligheidsvoorzieningen in een schoolgebouw zijn de (nood)uitgangen. Het is nodig dat iedereen in de school het gebouw bij een calamiteit snel en veilig kan verlaten.

1. Zijn de ingangen, doorgangen, uitgangen, nooduitgangen, gangpaden, galerijen, trappen, hellingbanen en vluchtwegen over de minimaal vereiste breedte vrij van opslag en obstakels? (Dit geldt eveneens voor het gedeelte dat als verlengstuk van de vluchtwegen naar het aansluitend terrein loopt.)
 Ja Nee
2. Zijn de deuren van de nooduitgangen van binnenuit direct te openen zonder gebruik te maken van sleutels of andere losse voorwerpen?
 Ja Nee
3. Zijn de inbraak- en/of uitbraakwerende voorzieningen op de nooduitgangdeuren geopend? (Aanbrengen van deze voorzieningen altijd in overleg met de brandweer.)
 Ja Nee

Deze controlelijst is samengesteld door het Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding (NIBRA)

4. Zijn de brand- en/of rookwerende deuren en luiken gesloten? (Niet van toepassing bij gebruik van kleefmagneten.)
 Ja Nee
5. Zijn de nooduitgangen aan de buitenzijde voorzien van de aanduiding "nooddeur vrijhouden" of "nooduitgang" ?
 Ja Nee
6. Zijn de naar binnen draaiende deuren, hekken en andere afsluitingen in de vluchtweg in geopende stand vastgezet?
 Ja Nee
7. Kunnen de deuren die als vluchtweg voor brand dienen van binnen uit onbelemmerd over de gehele breedte worden geopend?
 Ja Nee
8. Zijn gordijnen in of voor een ingang, doorgang, uitgang en nooduitgang zodanig aangebracht dat deze met de deuren meedraaien en het openen van de deuren niet belemmeren of verhinderen?
 Ja Nee
9. Zijn de nooduitgangen binnen een straal van 2 meter vrij van tafels, stoelen of andere obstakels?
 Ja Nee
10. Zijn kabels en snoeren, in geval deze over de vloer lopen, goed vastgeplakt om struikelen of vallen te voorkomen?
 Ja Nee
11. Draaien de deuren in de vluchtwegen met de vluchtrichting mee?
 Ja Nee

2. Brandblusmiddelen

In een school moeten voldoende brandblusmiddelen aanwezig zijn om een beginnende brand doeltreffend te kunnen bestrijden. Eenvoudig te bedienen blusmiddelen zijn onmisbaar bij het bestrijden van een beginnend brandje. Om een goede plaats voor een brandblusser binnen de school te realiseren is het nodig te weten of het te gebruiken blusmiddel geschikt is voor het bestrijden van een brand van vaste stoffen, vloeistoffen of gassen. Informatie hierover is altijd verkrijgbaar bij de plaatselijke brandweer of bij uw leverancier.

Voor de plaatsing van draagbare blustoestellen en het benodigde aantal bestaan in Nederland geen wettelijke regelingen. Advies: per 250 m² gebruiksoppervlakte of gedeelte daarvan moet een blusmiddel aanwezig zijn, met een minimum van twee toestellen. Wanneer de ruimte(n) kleiner is/zijn dan 100 m² gebruiksoppervlakte, kan worden volstaan met één blustoestel. Is de gebruiksoppervlakte meer dan 250 m² dan moet de gelegenheid zijn voorzien van brandslanghaspels.

1. Zijn voldoende blusmiddelen aanwezig om een beginnende brand effectief te kunnen bestrijden?
 Ja Nee
2. Zijn brandblusmiddelen steeds voor onmiddellijk gebruik beschikbaar?
 Ja Nee
3. Kunnen blusmiddelen onbelemmerd worden bereikt?
 Ja Nee
4. Zijn ingebouwde blusmiddelen door een pictogram of aanduiding aangegeven? (Zie afbeelding in het hoofdstuk "Het ontruimingsplan" .)
 Ja Nee
5. Zijn de draagbare blustoestellen voorzien van een Rijkskeurmerk?
 Ja Nee
6. Voldoet de slanghaspel aan de volgende eisen: knikvrij rubber, een lengte van 20 meter en een inwendige diameter van 19 mm?

- Ja Nee
7. Heeft de slanghaspel een afsluitbare straalpijp?
 Ja Nee
8. Kan met de slanghaspel een brand in elke ruimte doeltreffend worden bestreden?
 Ja Nee
9. Worden de blusmiddelen jaarlijks door een deskundige gecontroleerd?
 Ja Nee
10. Is een onderhoudscontract afgesloten met een daartoe bevoegd bedrijf?
 Ja Nee
11. Wordt voldaan aan de door de brandweer gestelde eisen over de aard en de capaciteit (6 kg of 6 ltr) van deze brandblusmiddelen?
 Ja Nee

3. Noodverlichting en vluchtwegbewijzing

Bij het wegvallen van elektrische stroom, dient in een school een door de brandweer goedgekeurde nood- en transparantverlichting aanwezig te zijn. Deze verlichting wordt door de brandweer geëist als het gebruiksoppervlak groter is dan 500 m² of als de school ook tijdens avonduren wordt gebruikt.

Met een goede nood- en transparantverlichting kunnen paniek en/of ongevallen worden voorkomen, terwijl indien noodzakelijk een veilige ontruiming mogelijk blijft. Een transparant is een verlichte vluchtwegbewijzing. De eis voor het aanbrengen van transparantverlichting is gekoppeld aan de eis voor noodverlichting. De bewegwijzing is gestandaardiseerd. Risico's op verwarring met andere aanduidingen wordt hiermee voorkomen.

1. Verkeert de nood-en transparantverlichting, indien aanwezig, in goede staat?
 Ja Nee
2. Als de elektrische stroom uitvalt, schakelt dan de nood-en transparantverlichting binnen 5 seconden automatisch in?
 Ja Nee
3. Wordt er regelmatig gecontroleerd of de nood- en transparantverlichting werkt?
 Ja Nee
4. Is de transparantverlichting maximaal 50 cm boven de (nood)uitgang aangebracht?
 Ja Nee
5. Branden de transparanten altijd wanneer bezoekers aanwezig zijn?
 Ja Nee
6. Is boven de uitgang c.q. nooduitgang de tekst "UIT" c.q. "NOODUITGANG" of een goedgekeurd pictogram aangebracht? (Zie afbeelding in het hoofdstuk "Het ontruimingsplan" .)
 Ja Nee
7. Zijn de vluchtwegen goed en duidelijk aangegeven door middel van bewegwijzing?
 Ja Nee
8. Is de tekst of pictogram op elke plaats goed waarneembaar?
 Ja Nee
9. Zijn de kleur van de letters of het symbool wit op een groene achtergrond?
 Ja Nee
10. Wordt de nood- en transparantverlichting jaarlijks gecontroleerd op een goede werking en zonodig gerepareerd?
 Ja Nee

4. Brandbeveiligingsinstructies

Een zeer belangrijk aspect van een brandveilige school is de kennis van het personeel. Om er voor te zorgen dat het personeel goed is voorbereid op een calamiteit dienen de volgende acties te worden ondernomen:

- Opstellen ontruimingsplan of bedrijfsnoodplan.
- Instructie personeel.

- Een Bedrijfshulpverlener.
- Oefenen personeel.

Ontruimingsplan

In een ontruimingsplan wordt, door middel van taken en instructies, aangegeven wie welke actie moet ondernemen bij een calamiteit. Een ontruimingsplan kan uitgebreid worden tot een compleet bedrijfsnoodplan waar het ontruimingsplan een onderdeel van uitmaakt. In een bedrijfsnoodplan zijn dan naast het ontruimingsplan de volgende aspecten beschreven: aanwezige brandblusvoorzieningen, aanwezige brandveiligheidsvoorzieningen, alarmeringsschema, instructies en taken, telefoonnummers, logboek brandveiligheidsvoorzieningen. Zowel een ontruimingsplan als een bedrijfsnoodplan dienen te zijn goedgekeurd door de brandweer.

1. Is er een ontruimingsplan of een bedrijfsnoodplan opgesteld?
 Ja Nee
2. Wordt dit plan regelmatig (tenminste eenmaal per jaar) geactualiseerd?
 Ja Nee
3. Is dit plan goedgekeurd door de plaatselijke brandweer?
 Ja Nee
4. Is het ontruimingsplan op een centrale plaats aanwezig (bijvoorbeeld bij de ingang van de school)?
 Ja Nee

Instructie personeel

Een nieuw personeelslid wordt zo goed mogelijk wegwijs gemaakt binnen een school. Nog te vaak wordt vergeten om hem/haar op de hoogte te stellen van wat er van taken bij een calamiteit.

Belangrijk om te weten is: Hoeveel vaste personeelsleden zijn aanwezig tijdens het gebruik van de school, door de week, in het weekend, overdag, 's avonds en 's nachts? Hoeveel uitzendkrachten en parttimers zijn er aanwezig tijdens het gebruik van de school?

1. Is het personeel op de hoogte van de procedures, instructies en taken ingeval van een calamiteit?
 Ja Nee
2. Is voorzien in instructie aan het personeel? (En op welke wijze?)
 Ja Nee
3. Zijn op de daarvoor geëigende plaatsen brandveiligheidsinstructies opgehangen? (Bijvoorbeeld bij de blusmiddelen.)
 Ja Nee
4. Wordt de instructie aan het personeel regelmatig (tenminste eenmaal per jaar) herhaald?
 Ja Nee

Bedrijfshulpverlening

Zeker voor grote scholen is het raadzaam (en soms zelfs verplicht) om een aantal personeelsleden op te leiden tot bedrijfshulpverlener. Naast een EHBO gedeelte bevat een dergelijke cursus ook een onderdeel brandbestrijding en levensreddende handelingen. Op deze wijze zorgt u ervoor dat uw personeel tijdens de eerste minuten na het ontstaan van een calamiteit niet hulpeloos hoeft toe te zien maar adequaat kan optreden totdat hulpdiensten ter plaatse zijn. Het is daarbij van belang dat er tijdens het gebruik van de school continue een opgeleid Bedrijfshulpverlener beschikbaar is.

1. Zijn er personeelsleden opgeleid tot bedrijfshulpverlener?
 Ja Nee
2. Zijn er tijdens het gebruik van de school altijd één of meerdere bedrijfshulpverleners aanwezig?
 Ja Nee

Oefenen personeel

Het opstellen van een ontruimingsplan en het instrueren van personeel heeft alleen dan zin als er ook minimaal eenmaal per jaar geoefend wordt. Door middel van oefening leert het personeel de theorie toe te passen in de praktijk en worden vaardigheden bijgehouden. Uiteraard moeten bij deze oefeningen de leerlingen en andere aanwezigen betrokken worden. (Zie ook de module "Het ontruimingsplan".)

1. Wordt er regelmatig (tenminste éénmaal per jaar) een ontruimingsoefening gehouden?

Ja Nee

5. Gebruiksvergunningen

Naast de gebruikseisen brandveiligheid die voor elk gebouw gelden, heeft een gemeente de mogelijkheid om specifieke voorwaarden te stellen voor gebouwen waarvan het gebruik een verhoogd risico heeft in geval van brand. Doel van een gebruiksvergunning is om voor die situaties, die een bijzonder gevaar op kunnen leveren als er een brand uitbreekt, de kans op brand en de kans op ongevallen daarbij te verkleinen.

Een voorbeeld hiervan is een gebouw waar veel mensen kunnen verblijven. In een gebruiksvergunning voor een dergelijk gebouw kan een gemeente specifieke voorwaarde opnemen. Bijvoorbeeld het maximaal aantal personen dat tijdens het gebruik in het gebouw aanwezig mag zijn.

Voldoet het gebruik van een gebouw aan één van de volgende criteria dan dient de eigenaar en/of gebruiker een gebruiksvergunning aan te vragen bij de gemeente.

- Indien er meer dan vijftig personen tegelijk aanwezig zullen zijn, anders dan in een één- of meergezinshuis;
- Indien aan meer dan tien personen bedrijfsmatig of in het kader van verzorging nachtverblijf zal worden verschaft;
- Indien aan meer dan tien personen jonger dan twaalf jaar, of aan meer dan tien lichamelijk en/of verstandelijk gehandicapten dagverblijf zal worden verschaft;
- Indien bedrijfsmatig de in de regeling Bouwbesluit Brandveiligheid (Stcrt. 1992, 104) bedoelde stoffen zullen worden opgeslagen.

Een school met meer dan vijftig leerlingen (inclusief docenten) voldoet aan het eerste criterium en is dus gebruiksvergunningsplichtig.

Sommige gemeenten hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om deze criteria aan te scherpen of aan te vullen. Voor een compleet overzicht voor de in uw gemeente geldende criteria kunt u contact opnemen met de gemeente. Een gemeente heeft de mogelijkheid om voor het afgeven van een gebruiksvergunning zogenaamde leges in rekening te brengen. Voor het bepalen van de hoogte van deze leges heeft de gemeente een zogenaamde legesverordening vastgesteld. De meeste gemeenten hanteren een basistarief aangevuld met een tarief gebaseerd op het aantal vierkante meters gebruiksoppervlakte van uw onderneming.